

Eino Leino
ELINA

The poster features a man with a beard and a woman in the foreground. The man is looking directly at the camera, while the woman is partially visible behind him, looking over her shoulder. The background shows a war-torn city with rubble and soldiers in the distance.

SAGA
EGMONT

Eino Leino
ELINA

Eino Leino

Elina

SAGA Egmont

Elina

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa
julkaisuaikansa näkemystä.

Copyright © 1919, 2021 SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726793802

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

This work is republished as a historical document. It contains
contemporary use of language.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

I.

Hän tiesi sen tulevan. Hän tunsi sen tulevan. Hän oli kuullut sen kohinan jo koulupojasta saakka korvissaan.

Silloin kun muut hänen ympärillään eivät vielä mitään aavistaneet, kun muut puhuivat isänmaasta ja ihmisyydestä täysin porvarillisen maailmankäsityksen puitteissa, toiset nähden niissä osittaisia parannuksia kaipaavia puutteellisuuksia, toiset katsoen, että kaikki oli hyvin eikä mikään tulisi ainakaan lähimpien sukupolvien ijässä muuksi muuttumaan, — silloin hän oli jo tuntenut sen tulevan, silloin hän oli jo kuullut sen kohinan, silloin hän oli nähnyt jo sielunsa silmien edessä pelkkiä kauhunkuvia sekä peljännyt ja vavissut kuin haavanlehti.

Minkä tulevan? Minkä kohinan?

Yhteiskunnallisen vallankumouksen.

Mistä hän oli saanut sen ajatuksen jo miltei lapsena aivoihinsa, hän ei tiennyt itsekään. Mutta ehkä se johtui osaksi hänen syntyperästään ja jokapäiväisistä olosuhteistaan.

Hän oli torpanpoika Etelä-Hämeestä. Lahjakkuudellaan kansakoulussa hän oli pitäjän herrasväen, mutta varsinkin papiston erikoista huomiota herättänyt. He hommasivat hänet oppikouluun, mutta vasta sitten, kun hän kansakoulukurssinsa päätettyään oli muutamia vuosia raatanut raskaan ruumiillisen työn tekijänä isänsä torpan mailla.

Ensimmäiselle luokalle hän oli jo liian vanha luonnollisesti. Mutta hän sai lukea yksityisesti pappilan

nuoren maisterin edessä ja suoritti siten pääsyttutkinnon suorastaan kolmannelle.

Samainen maisteri tuli muutenkin määrääväksi koko hänen sielulliselle kehitykselleen.

Hän ei ollut mikään tavallinen pappilan maisteri eikä rovastin apulainen, vaan rovastin nuorin poika, joka kandidaattilukunsa pääkaupungissa suoritettuaan oli päätenyt pariksi vuodeksi tänne maalle isäntotiinsa kaikessa rauhassa lukujaan jatkamaan ja pitkälle ulkomaiselle opintomatkalle hankiutumaan.

Hän ei aikunutkaan antautua vain vähäpätöiseksi koulunopettajaksi eikä myöskään isänsä ammattiin, vaan oli jo varhain viitoittanut itselleen tien filosofiantohtoriksi, dosentiksi ja professoriksi. Kun ei isältä puuttunut varoja eikä häneltä itseltään innostusta, ei tuo suunnitelma, jonka vertaista rohkeudessa ei ollut vielä kenenkään sen pitäjän virkamiehen pojan päähän pälkähtänyt, näyttänytkään ollenkaan mahdottomalta.

Hän oli koko kirkonkylän silmäterä, enin kuitenkin ukko rovastin, joka suorastaan jumaloitsi häntä.

Hän näki parhaat unelmansa pojassaan toteutuvan. Hänellä itselläänkin oli ollut nuoruudessaan paljon tieteellisiä ja humanistisia harrastuksia ja oli hän alkuaan yliopistossa historialliskielitieteelliseen osastoon kirjoittautunut, vaikka taloudelliset vaikeudet olivatkin sittemmin pakottaneet hänet leipäpapin leveämmälle ja keveämmälle uralle antautumaan. Nyt oli hänen poikansa jo päässyt siihen, mihin hän itse ei ollut koskaan päässyt, ja oli kaiken todennäköisyyden mukaan menevä vielä paljon pitemmällekin.

Ihmekös, jos ilo paistoi pappilan vanhoissa saleissa ja muhoili tyytyväisyys rovastin ryppysissä silmäkulmissa, kun hän pitkä piippu suussaan nuorimman ja toivorikkaimman poikansa kera kylätietä käyskenteli!

Muut lapset olivat jo aikoja sitten kotinsa jättäneet, pojat mikä millegin virka-uralle antautuneet, tyttäret naimisiin työntyneet.

Tämä ainoa oli heillä jäljellä enää. Siksi ei ruustinna tiennyt, miten häntä hyvänä pitää, eikä rovasti, kuinka häntä näytellä ja kehua ystävällisille kylänmiehilleen, sekä herroille että talonpojille.

Mutta mitä ukko rovasti ei voinut ymmärtää, oli se, että hänen poikansa pääaineena ei ollut suomenkieli eikä pohjoismaiden historia, vaan tilastotiede ja kansantalous, joista kummastakaan ei ollut edes puhuttu hänen nuoruudessaan. Tosin oli pojalla arvosanat noissa edellisissäkin, mutta väitöskirjansa hän aikoi kirjoittaa Suomen torpparikysymyksestä, Europan eri maiden maanvuokra-olojen yleistä taustaa vasten katsottuna.

Tuokos oli ihme ukko rovastin mielestä! Eipä sillä, ettei ne olleet tärkeitä nuo maanvuokra-olotkin niinkuin muutkin taloudelliset kysymykset, olivat tietystikin, sillä lepäsihän niiden pohjalla valtio ja yhteiskunta. Hänestä oli vain kumma, että nuori mies, sellainen kuin hänen poikansa, jolla oli tilaisuus ihanteellisempiinkin harrastuksiin, saattoi löytää ilonsa ja tyydytyksensä niin tuiki arkipäiväisistä asioista.

Se oli hänen mielestään suoraan kuin olisi käynyt tunkiota perikkaamaan.

Mutta ukko rovasti lohduttausi sillä, että hänen poikansa kaikesta päättäen tahtoi uhrautua kansan hyväksi, ja siinähan piili aina se ihanteellisuuden siemen, jolla hänen mielestään ihmisen maallinen elämänpolku oli joka tapauksessa jyvitetävä.

Hän oli itsekin omasta mielestään monella muotoa uhrautunut.

Hän oli ensiksikin uhrautunut Jumalalle, kääntäessään katseensa pois maallisista harrastuksistaan ja

antautuessaan papin-uralle, jolle hän ei vielä silloin ollut tuntenut vähintäkään kutsumusta. Että hänet olivat siihen aikoinaan pakottaneet hänen sekavat rahaseikkansa, sitä hän ei ollenkaan ottanut huomioon, sillä ne hän kuuluivat juuri niihin maallisiin, jotka hän oli laskenut uhrilahjana taivaallisten alttarille.

Myöskin hän katsoi uhrautuneensa seurakunnalleen suostuessaan aikoinaan sen sielunpaimeneksi ja tätä tärkeätä virkaa jo kolmattakymmentä vuotta, enimmäkseen nuorten, pienipalkkaisten apupappien avulla, toimitellessaan.

Tosin seurakunta sen oli maksanut hänelle runsain kymmenyksin, mutta senhän se oli tehnyt vain sielunsa autuuden vuoksi ja maan lakien täyttämiseksi, jotka tässä pitivät yhtä myös apostoli Paavalin asettaman jumalallisen järjestyksen kanssa: joka evankeliumia saarnaa, sen on myös evankeliumista elettävä. Sitäpaitsi hän oli tehnyt paljon palkatontakin työtä lammashuoneensa hyväksi, kirjoittanut m.m. täysin moitteettoman pitäjänkertomuksen, jonka hän oli omalla kustannuksellaan painoon toimittanut, harrastanut seurakunnassaan sekä maanviljelystä että karjanhoitoa että muidenkin elinkeinojen parantamista, tavallisesta kirkollisesta ja epäkirkollisesta valistustyöstä puhumattakaan, kuten esim. kansakoulujen johtokuntiin kuulumisesta.

Sitähän ei kaikkea voitu maksaa rahalla, ja siksi ei kiitollisuudenvelka hänen ja hänen seurakuntansa välisessä viimeisessä tilinteossa missään tapauksessa hänen mielestään voinut jäädä hänen puolelleen.

Mutta kaikkein enimmän hän katsoi uhrautuneensa kansalleen.

Hän oli sitä tehnyt sekä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran jäsenenä paikkakunnallista murrenastoa, satuja, sananlaskuja ja arvoituksia kootessaan että etenkin

säätynsä edustajana useilla valtiopäivillä, missä hän ei suinkaan ollut pannut kynttiläänsä vakan alle ja oli vapaamielisessä sanomalehdistössä saanut pysyvän maineen yhtenä maamme papiston vanhoillisimmista ja taantumusmielisimmistä jäsenistä.

Luonnollisesti häntä oli sitten tuossa samaisessa sanomalehdistössä maalattu jos tervattukin niin, että joku toinen vähemmän lujaluonteinen mies olisi siitä jo aikoja säikähtänyt ja vetäytynyt jo pelkän rauhansa vuoksi takaisin omaan syrjäiseen Tuskulumiiinsa. Niin ei ukko rovasti, sillä se olisi hänestä ollut hänen virkatoveriensa hyvän luottamuksen pettämistä. Edustajan toimi oli pyhä toimi hänelle ja hän otti vastaan sen tuomat tuulet kuin tuiskutkin kristityn kärsivällisyydellä, katsoen niiden kuuluvan kansalliseen asiaan, joka tässä tapauksessa oli kirkollisen asian kanssa erottamattomasti yhdistetty.

Hän oli suomalaisen kansankirkon pappi siis ja sellaisena yhtä loukkaantumaton kuin haavoittumaton.

Oli sentähden aivan suuremmoista, kuinka pitkälle kohti kammoamaansa nykyaikaisuutta hän katsoi voivansa mennä vain rakkaudesta poikaansa ja tämän valitsemaan elämäntehtävään, niin outo ja eriskummallinen kuin se epäilemättä olikin hänen mielestään.

Kun hänen poikansa oli ilmoittanut hänelle harrastavansa torpparikysymystä ja aikovansa siitä yliopistollisen väitöskirjan kirjoittaa, hän oli hämmästynyt tosin ensin sanattomaksi, mutta koettanut sittemmin olla neuvoillaan ja käytännöllisillä kokemuksillaan siinä kaikin tavoin avuliaana, jopa jättänyt hänen käytettäväkseen myös kaiken asiaa koskevan kirjanpitonsa.

Suuren seurakunnan rovastina hänellä luonnollisesti oli itsellään paljon torppareita, joita hän ei kohdellut paremmin eikä huonommin kuin muutkaan hänen virkaveljensä. Haki ulos saatavansa useimmiten sangen